

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

תוכן

- א. יתומין שסמכו אצל בעל הבית או שמינה להן אביהן אפטרופוס.....2
- ב. חייב לעשר פירותיהם.....4
- ג. אפטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע מינהו ב"ד לא ישבע אבא שאול אומר חילוף הדברים.....4
- ד. אתם ולא שותפין.....5
- ה. אתם ולא אריסין.....6
- ו. אתם ... ולא התורם את שאינו שלו.....7
- ז. האפטרופין תורמין ומעשרין להאכיל ולא להניח.....7
- ח. ומוכרי' להן בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים להאכיל אבל לא להניח ומוכרין להן פירות יינות שמנים וסלתות להאכיל אבל לא להניח.....8
- ט. ועושין להן לולב וערבה וסוכה וציצית ... שופר ולוקחין להם ספר תורה תפילין ומזוזות וכל דבר שיש לו קצבה לאתווי מגילה ואין פוסקין עליהם צדקה ואין פודין עליהן את השבויין ולא כל דבר שאין לו קצבה לאתווי תנחומי אבלים.....9
- י. ואין אפטרופין רשאים לדון לחוב ולזכות בנכסי יתומים לזכות אמאי לא אלא לחוב על מנת לזכות בנכסי יתומים.....10
- יא. ואין אפטרופין רשאים למכור ברחוק ולגאול בקרוב ברעה ולגאול ביפה מ"ט דדלמא משתדפין ואין אפטרופין רשאים למכור שדות וליקח עבדים ... אף לא למכור עבדים וליקח שדות מ"ט דלמא לא משפיין.....10
- יב. ואין אפטרופין רשאים להוציא עבדים לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאים אותן לחירות.....11
- יג. וצריך לחשב עמהן באחרונה ר"ש בן גמליאל אומר אינו צריך.....12
- יד. אין עושין אפטרופין נשים ועבדים וקטנים ואם מינן אבי יתומין הרשות בידו.....12
- טו. נכסי יתומין הרי הן בהקדש ולא מקני אלא בכספא.....13
- טז. לכרנא ולמזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא.....15
- יז. אפטרופא דיתמי ... קא לביש ומכסי מיתמי ... כי היכי דלישתמען מיליה.....16
- יח. אפטרופוס דמפסיד ... והלכתא מסלקינן ליה.....16
- יט. הלכתא כאבא שאול.....17
- כ. אפטרופוס שמינהו אבי יתומים ... שהוא כנושא שכר.....17

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

- כא. המטמא והמדמע והמנסך בשונג פטור במזיד חייב ... מערב.....17
כב. מנסך קם ליה בדרבה מיניה ... משעת הגבהה הוא דקנה מתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך.....19

דף נב.

א. יתומין שסמנו אצל בעל הבית או שמינה להן אביהן אפוטרופוס

לכתחלה מוטל על המוריש¹ המניח יורשים קטנים, שימנה אפוטרופוס לקטנים שיתעסק בנכסיהם עד שיגדלו, ואם לא מינה המוריש, חייבים בית דין להעמיד אפוטרופוס לקטנים עד שיגדלו, ואם רוצים הב"ד להתעסק בעצמם בצרכי יתומים, הרשות בידם², אלא אם כן צוה המוריש שיתנו לקטן חלקו ויעשה בו מה שירצה³.

בית דין, היינו בית דין הממונה בעירו, או גדולי הדור, הם אביהם של יתומים, ובידם למנות אפוטרופוס, אבל לא כל ג' אנשים בעלמא⁴.

¹ שו"ע ונו"כ רצ"א, והיינו כשנוטה למות ויודע שנכסיו יפלו לידי יורשים קטנים, או שיש לו אשה מעוברת. ועיי' נחלת שבעה (סימן לז) נוסח שמר מינוי אפוטרופוס ע"י המוריש, ומשמע מדבריו שצריך קנין, וצ"ע למה צריך קנין, והא אין לאפוטרופוס שום זכות בגוף הירושה ולא בחלוקת הירושה, ואינו אלא שליח להתעסק בנכסיו הקטנים לטובתם, ולכאורה יש גם לעיין לאיך גיסא, איזה זכות יש לו על נכסיו לאחר מותו, ועיי' צ"ל שאין במינוי זה משום הקנאה, אלא כעין נתינת רשות ושליחות, ובה שפיר יש לומר שצריך ויכול האב להבטיח נכסיו לאחר מותו שלא יגיע להם הפסד עד שיגיעו לידי היורשים, וזכותו יכול להעביר מחיים כשעדיין שולט על נכסיו, שוב ראיתי בשו"ת הרשב"א (ח"ב סימן קכו) שכתב בהדיא שמינוי אפוטרופוס א"צ קנין לא בבריא ולא בשכ"מ, וצ"ע. פתחי חושן חלק ט פרק ה הערה א.

² שו"ע ונו"כ שם קי"א, ועיי' דרכי משה (אות א) שכתב מחלוקת בזה.

³ שו"ע ונו"כ רצ"ש וכתב הסמ"ע (סק"ב) הטעם שיכול אדם לעשות בשלו מה שירצה, ומה"ט יכול האב למנות אפוטרופוס קטן או עבד ואשה, וצ"ע שלאחר שמת המוריש שוב אין זה ממונו, וכי בעלים הוא על נכסיו יתומיו הקטנים, ולמה לא יהיו ב"ד חייבים לדאוג להם. ונראה שאף לדברי השו"ע, היינו דוקא בנכסים שהאב מוריש להם, אבל אם יש ליתומים נכסים ממקום אחר, אין המוריש יכול למנות או לצוות שלא למנות או למנות מי שאינו ראוי להיות אפוטרופוס, אלא הב"ד מטפלים בנכסים אלה, כדין יתומים שלא מינה אביהם אפוטרופוס. פתחי חושן שם הערה ג.

⁴ רמ"א שם, וצ"ע בזמננו בערים הגדולות שבחול"ל שכל קהל יש להם ב"ד, ויש גם קהלות קטנות יותר שאין להם ב"ד, מי המוסמך למנות ולדון בשם היתומים, ואפשר שרוב הקהל דינו כגדול הדור לגבי קהלתו לענין זה, ומ"מ נראה פשוט שבכל אופן צריך שיהיה ב"ד קבוע, שכפי הנראה מדברי השו"ע נראה שהב"ד צריכים

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתניהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אפילו לא נתמנה⁵ האפוטרופוס ע"י אביהם וגם לא ע"י בית דין, אלא שסמכו היתומים⁶ מעצמם אצל בעל הבית, והוא משתדל עבורם בשלהם⁷, ואפילו אצל אשה, וכן יתום הסמוך אצל אמו, ואפילו נשאת אמו לאחר, יש להם דין אפוטרופוס לכל דבר⁸.

וכן מי שמשתדל לאסוף כספים עבור היתומים, דינו כאפוטרופוס, ולא גרע מיתומים שסמכו, ועכ"פ בממון שהוא אסף עבורם⁹.

לעקוב אחר מעשי האפוטרופוס, וזה לא שייך בסתם ג' אפילו ת"ח, כל שאינם קבועים, ועי' בנה"ג כמה פרטים בדין מנוי אפוטרופוס ע"י ב"ד, פתחי חושן שם הערה ד

⁵ שו"ע ונו"ב שם בד

⁶ כתב הטור בשם הרמ"ה, הא דיש לו דין אפוטרופא דוקא שהקטן בן ט' אבל פחות מבן ט' לא, וא"א הרא"ש כתב דאין חילוק אלא הרי הוא כאפוטרופא ממש ואפילו בקטן ממש, ע"כ, ובב"י כתב גם בשם הרשב"א שחולק על הרמ"ה, אבל בשם שו"ת הריב"ש (סימן תצה) כתב הב"י שמסכים לדעת הרמ"ה, ובפת"ש (סק"ה) כתב שמסתימת השו"ע משמע דס"ל כדעת הרא"ש, ובמנה"פ כתב בשם שו"ת הרי"מ שתמה על המחבר שלא הביא דעת הרמ"ה. וכתב בשם שו"ת חכ"צ שאחד מהשותפים שמת והמשיכו שאר השותפים להתעסק בעסק השותפות, וגם בחלקו של המת, שדינם כאפוטרופוסים על נכסי יורשי השותף המת וכתב החכ"צ דע"כ לא פליגי הרמ"ה והריב"ש אלא כשסמכו אצל מי שאינו ראוי למנותו כאפוטרופוס, כגון אשה, אבל אצל מי שראוי למנותו אפוטרופוס, לכו"ע דינו כאפוטרופוס, עיין שם, ועי' בנה"ג ובשו"ת תשורת ש"י (סימן ריח) ובפעמו"ז.

⁷ כתב בכסף הקדשים (סעיף בד) היינו דוקא כשלא היה ליתומים מי שישתדל עבורם בדברים הכרחיים, וזה עושה הכל עבורם, אבל במה שמשתדל עבורם בדברים שאינם הכרחיים, אין זה בכלל סמיכה, וכתב עוד שיכולים ב"ד למנוע ממנו מלמכור, ומסתפק בסמיכה בשכר אם נעשה כאפוטרופוס, ובנה"ג כתב שאם כבר מינו ב"ד אפוטרופוס, אין סמיכות שלהם יכולה לבטל מינוי ב"ד, וכתב עוד דסמיכה אינו אלא כשסמכו עליו לכל דבריהם, אבל סמיכה בדבר אחד לא חשיב סמיכה.

⁸ כתב הכנה"ג שמדברי הטור נראה שמדין סמכו יש לו דין אפוטרופוס לכל דבר, ואף לקבל נכסים אחרים, וכן להוציא מאחרים, ובשם הרשב"א כתב שאין לו אלא במה שהיא בידו, אבל לא להוסיף עליו, והביא מדברי האחרונים שנהלקו בזה, ועי' שו"ת רדב"ז (ח"ג סימן תמט), ובשו"ת מהרש"ם (ח"ג סימן קיז). ובערוה"ש (סעיף מב) כתב שאינו יכול לישא וליתן ולקנות או למכור אלא ברשות ב"ד, דמי יאמר שיודע איך להתנהג, ואף שאדם כשר הוא, אפשר שאינו יודע בעסק, וכתב עוד שהרמב"ם השמיט לגמרי דין זה דסמכו, ותמה על כך, וע"כ כתב דהרמב"ם סובר שכשב"ד רואים שהיתומים סומכים אצל אחד, חייבים תיכף לברר מי הוא, ואם ימצאו ב"ד שראוי לכך, ממילא דינו כמינוהו ב"ד, וסיים שמסתבר כן, דאיך נניח קמנים להחליט אצל מי לסמוך.

⁹ פתחי חושן שם הערה מ

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

אין בית דין ממנים אפוטרופוס אלא לנכסי יתומים קטנים¹⁰, וגם לשוטה וחרש שדינם כקטן מעמידים¹¹, וכן חולה שאין דעתו מיושבת¹² לטפל בעצמו¹³, או מי שדעתו נטרפה עליו מחמת זקנה, צריכים ב"ד להעמיד להם אפוטרופוס,

ואם אין החולה בר דעת, או אפילו הוא בר דעת אלא שאינו מבין את מצבו, והמתעסק צריך להוציא הוצאות אם הוא בר סמכא מותר לו למכור, ואין היורשים יכולים לעכב בידו, אא"כ לפי דעת היורשים אין ההוצאה הכרחית, ואז רצוי להתייעץ עם ת"ח שיכריע בדבר או עפ"י ב"ד, אבל למעשה רצוי שבכל מקרה לא יעשה על דעת עצמו, אלא עפ"י ב"ד או עפ"י ת"ח מוכר, ואז יזהר במכירה שלא יפסיד נכסיו¹⁴.

אם מינה האב אפוטרופוס לבניו הגדולים יכולים לומר אין אנו צריכים אפוטרופוס¹⁵.

ב. חייב לעשר פירותיהם

אפוטרופוס תורם ומעשר¹⁶ פירות היתומים הקטנים הצריכים לאכול. ויבואר עוד להלן.

ג. אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע מינוהו ב"ד לא

ישבע אבא שאול אומר חילוף הדברים

¹⁰ רמ"א שם א ובשו"ע שם רפה מב ובשו"ת תשורת ש"י (סימן רטז) הביא בשם שירי קרבן בירושלמי (פ' הנזקין) שכתב שלכתחלה אין מעמידים אפוטרופוס לבן י"ג שנה, אף על פי שאינו יודע לישא וליתן אבל כשהיה אפוטרופוס לקטן אינו מסתלק עד שיגדיל ויהא בו דעת לפקח בעצמו על נכסיו, וכתב התשורת ש"י דה"ה בקטן שסמך אצל אחרים הדין כן, עיין שם. כתב בשו"ע (שם סעיף כו), קטן שהגדיל, אפילו היה אוכל ושותה יותר מדאי ומפסיד והולך בדרך רעה, אין ב"ד מונעים ממנו ממונו ואין מעמידין לו אפוטרופוס, אא"כ צוה מורישו שלא יתנו לו אלא אם יהיה כשר ומצלח, או שלא יתנו לו עד זמן מרובה (עי' פרק ד סעיף ג), ואעפ"כ מוכיחים אותו ומלמדים אותו ללכת בדרך ישרה ואורחות צדיקים, ולכאורה משמע מכאן שיכולים למנות אפוטרופוס אפילו לגדולים, וצ"ע הרי קי"ל שמושהגדיל יכול לסלק האפוטרופוס, וע"כ צריך לומר דכשיש צוואה בפירוש איכא משום מלקד"ה, וצ"ע, ועי' כנה"ג (הגה"ט אות קסז).

¹¹ רמ"א רפה שם

¹² ומצוי שאחד מבני המשפחה, או שכן או אפילו רחוק, שמטפלים באדם חולה, ולא מינו אותם לא החולה ולא ב"ד, שמסברא נראה שאם היה מתחלה מדעת החולה, יש לו דין אפוטרופוס מדין סמיכה, דומיא דיתומים שסמכו אצל בעה"ב.

¹³ פתחי חושן שם הערה יא

¹⁴ פתחי חושן שם

¹⁵ רמ"א רצ כו

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם יד וא"צ דעתם ושליחותם דכידם דמו, ועי' קצה"ה (סימן רמג סק"ז) וחזו"א (אהע"ז סימן מט סק"י) ואחיעזר (ח"ג סימן נה אות ה).

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אפוטרופוס שמינהו בית דין¹⁷ יכולים היתומים להשביעו שלא נשאר בידו משלהם כלום, אפילו בטענת ספק, אבל אם מינהו אבי היתומים אין משביעין אותו בטענת ספק¹⁸, אבל מחרימין סתם על מי שלקח משל יתומים¹⁹, ואם נוטל שכר משביעין אותו²⁰.

יתומים שסמכו אצל בעל הבית שדינו כאפוטרופוס, כמבואר לעיל, נחלקו הפוסקים אם משביעים אותו בטענת ספק²¹.

אם הוברר שהאפוטרופוס מפסיד מנכסי היתומים²², בכל אופן משביעין אותו.

כל מה שנתבאר לחלק בדין שבועת²³ האפוטרופוס אינו אלא בטענת ספק, אבל אם יש ליתומים טענת ודאי נגד האפוטרופוס, בכל אופן יכולים להשביעו²⁴, וכן אם טוענים שאבד שום דבר מנכסיהם חייב לישבע שבועת השומרים²⁵.

כשבא היורש²⁶ להשביעו בטענת ספק אינו משביעו אלא אם כן חושדו לכל הפחות בשתי כסף ופרוטה, וכפור בשתי כסף ויודה בפרוטה, אבל בטענת ודאי משביע היסת אף בפחות.

ד. אתם ולא שותפין

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם מז

¹⁸ דכיון שעושה בחנם יש לחוש שלא יתרצה להיות אפוטרופוס אם יהשדוהו מספק, משא"כ במינהו ב"ד שכבוד הוא לו שנאמן על הב"ד לא ימנע בגלל השבועה.

¹⁹ רמ"א שם

²⁰ שו"ע שם, דכיון שיש לו הנאה מכך לא ימנע בגלל השבועה.

²¹ שו"ע ונו"כ שם כד, והביא ב' דיעות שיש אומרים שאין משביעין אותו משום שמא ימנעו, וכ"ש כשהיתומים עצמם סמכו אצלם, והי"א שמשביעין אותו ס"ל דחיישינן שימשכו אליהם אנשים שאינם הגונים ויכלו ממון היתומים, ואם הוא באמת אדם הגון ועושה לש"ש לא ימנע מכך בשביל השבועה.

²² שו"ע ונו"כ שם ה

²³ שו"ע ונו"כ שם מז

²⁴ ואינו מדין שבועת האפוטרופוס אלא שבועת היסת בכופר הכל ושבועת התורה במודה במקצת, ועי' בפרישה ובסמ"ע (ס"ק מז) מ"ש לפרש לשון הרי"ף שכתב לבי גדלי יתמי, שמעיקר הדין גם הב"ד יכולים להשביעו בטענת ברי, וגם יכולים להשביעו בברי מפי אחרים.

²⁵ היינו שאם טוען האפוטרופוס שאבד, ויכולים להשביעו שבועת השומרים, שהיא שבועת התורה, אף מספק, והיינו שבועה שלא פשע ושאינה ברשותו, ועי' שער משפמ. וכתב הסמ"ע (ס"ק נד) בשם הרא"ש שכל שאין יודעים אם נגנב או נאבד משהו אין משביעין אותו שלא פשע בלא טענה, והיינו אפילו אם נאמר שחייב בפשיעה.

²⁶ שו"ע ונו"כ שם יט והיינו כדעת הפוסקים דבעינן גם הודאה, ועי' שו"ע (סימן צג סעיף א) שלא הוכיר הודאה, ועי' סמ"ע (כאן ס"ק נב) וש"ך (כאן ס"ק כג) ובסמ"ע וש"ך (בסימן צג).

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

פירות השותפין²⁷ חייבות בתרומה ומעשרות שנאמר (דברים יב פסוק ו) מעשרתיכם ובתרומה כתיב תרומותיכם²⁸ אפילו של שנים, והשותפין אינן צריכין ליטול רשות זה מזה²⁹, אלא כל התורם מהן תרומתו תרומה. אם חברו לא מיחה.

וכ"ז אם עדיין לא חלקו³⁰, אבל אם כבר חלקו הפירות, ודאי שאין א' יכול לתרום על של חברו בלי רשות, אף שהיו שותפין בשדה.

ה. אתם ולא אריסין

אריס כלומר אדם המעבד אדמת אחרים, על מנת להתחלק עם הבעלים ביבול שתוציא האדמה, לפי המוסכם, כגון שני שלישים לאריס ושליש לבעל השדה וכיוצא בזה. בסתמא יש לו רשות³¹ לתרום גם על חלקו של בעה"ב³², שמכיון דמוטל עליו לקצור ולאסוף הפירות הוי כאילו מינהו בהדיא שליח, ואם כשתרם³³ בא בעל הבית ועיכב, אם עד שלא תרם עיכב, אין תרומתו תרומה על חלקו של בעה"ב אלא על חלקו בלבד, ואף על פי שלא שינה שליחותו. ואם משתרם עיכב תרומתו תרומה. שמתחלה ברשות תרם. ומ"מ

²⁷ רמב"ם הלכות תרומות פרק ד הלכה ח

²⁸ הכי איתא בחולין קלה: אולם בכל המקרא לא נמצא אלא רק ביחזקאל פרק מד פסוק ל

²⁹ משמע אפי' לכתחלה יכול כל א' לתרום על הכל דודאי ניחא ל' לחברו והש"ך ביו"ד סי' של"א סקס"ה כתב משום דכאילו מינהו שליח דמי ועיין דרך אמונה שם ציון ההלכה ס"ק (רו) שכתב וי"ל שא"צ למנותו שליח ואפי' אם השני אין יודע כלל שנתמרחו הפירות דהוי כמו יאוש שלא מדעת ג"כ מהני שכ"ז שלא חלקו הכל שייך לכל א' מהן עי' ר"ן ר"פ השותפין והוי כדירי' כ"ז שאין חברו מקפיד אבל אינו יכול לעשות שליח בלי רשות שותפו דסתמא לא ניחא ל' שאחר יתרום, אבל הר"ש תרומות פ"א מ"א ופ"ג מ"ג והרא"ש שם והרשב"א בקדושין מ"א ב' והתוס' רי"ד שם (אך בתחלה כ' שם תי' אחר ע"ש) והאו"ז סי' רכ"א ופסק בן ושממ"ק תמורה י"ג א' שהביאו כולם תי' הירו' ריש תרומות דלכתחלה לא יתרום על חלק חברו אפי' אם יודע בו שאינו מקפיד גזרה אטו שותף דמקפיד אלא ישאל ממנו רשות וכן בתרומת מעשר ובשאר מעשרות.

³⁰ תוס' רי"ד ופסקיו בגיטין ג"ב א' וכן בתוס' רי"ד קדושין מ"א:

³¹ אך י"א דדוקא תרומה שא"א לגורן שתעקר אא"כ נתרמה ממנו תרו"ג ולכן הוי כאילו שווי' שליח אבל מעשרות לא יעשר בלי רשות וי"א דגם תרומה לא יתרום לכתחלה ורק בדיעבד תרומתו תרומה מיהו לדעת הראב"ד לקמן הי"ד אם מוטל עליו להכניס הגורן לבית בודאי יכול לתרום לכתחלה דלא גרע מפועל דהתם אבל לא לעשר. דרך אמונה שם קג

³² ק"ס וש"ך יו"ד סי' של"א סקס"ז ומ"ש בגמ' אתם ולא אריסין כ' המאירי בגיטין וקדושין שאינו להלכה והכ"מ תי' בשם הר"ק דמירי בתורם על חלק בעה"ב לבד כמו שביאר במל"מ ועי"ל דמירי שכבר חלקו

³³ רמב"ם שם הלכה י

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

לא ימשיך לעשר³⁴ שאר המעשרות אם עדיין לא עישר, כיון שבעה"ב מיחה. ואף על פי שלא מיחה בהדיא על המעשרות רק על התרומה.

ו. אתם ... ולא התורם את שאינו שלו

התורם את שאינו³⁵ שלו שלא ברשות הבעלים, אם תרם אין תרומתו תרומה³⁶, והתרומה נשארת טבל כמו שהיתה. וכן הפירות נשארין טבל.

אבל התורם משלו על של אחרים כלומר שלקח מפירות שלו טבל מפריש לפטור פירות חברו, כיון שהוא זכות גמור עבורו³⁷ שמרויח הפירות, בודאי נחא לי ואין חוששין שמא רוצה לעשות המצוה בעצמו, והרי זו תרומה ותיקן פירותיהם, וטובת הנאה שלו שנותנה לכל כהן שירצה.

ז. האפוטרופין תורמין ומעשרין להאכיל ולא להניח

אפוטרופוס תורם ומעשר³⁸ פירות היתומים הקטנים³⁹ הצריכים לאכול⁴⁰, אבל פירות שאינם צריכים לאכול לא יעשרו. ואפי' בדיעבד לא מהני⁴¹, אלא לכשירצו לאכול אז יעשרו, וי"א⁴² דבדיעבד אם תרם אפי' להניח תרומתו תרומה.

³⁴ פי' המנחת יצחק בתוספתא דתרומות פ"א ה"ח ורבנו השמיטו דס"ל שזה פשוט:

³⁵ רמב"ם הלכות תרומות פרק ד הלכה ב

³⁶ ובסתמא לא אמרי' דהוי זכות דשמא הי' רוצה לפוטרה בחטא א' או שהי' רוצה להעדיף ואין זה זכות גמור

³⁷ חזו"א לקוטנים לזרעים סי' ו' סק"א

³⁸ שו"ע ונו"כ שם יד וא"צ דעתם ושליחותם דכידם דמו, ועי' קצה"ח (סימן רמג סק"ז) וחזו"א (אהע"ז סימן מט סק"י) ואחיעזר (ח"ג סימן נה אות ה).

³⁹ אף על גב שאינו שלו והקטנים לאו בני שליחות נינהו הפקירו ב"ד פירותיהן ונתנו לו כדי שיוכל לתרום דהפקר ב"ד הפקר כמש"כ התוס' גיטין מ' ב' ד"ה וכתב והרישב"א בגיטין נ"ב א' (וכן בחי' ריטב"א החדשות שם) וכן בחי' הר"ן ותוס' רי"ד ופסקי רי"ד שם וכ"כ בתוספתא תרומות פ"א הי"ד דקתני ע"ז מפני תיקון העולם והרמב"ן כאן בסוגיא ס"ל דמה"ת יכול לתרום ולעשר דהוי זכות להן במסקנתו והרשב"א שם הביא ב' הדעות. ⁴⁰ וחייב לתרום ולעשר כדי שלא יאכלו טבלים.

⁴¹ תוס' הרא"ש

⁴² ר"י קורקוס בדעת רבנו והרמב"ן בגיטין בהדיא חולק ע"ז וכן בתוס' הרא"ש שם כ' שאין תרומתו וכן רש"י כמש"כ הר"ק וכ"נ דעת שאר הראשונים שכולם כתבו דטעם שאסור משום שאינו שלו וסיפא פרושי מפרש לרישא וכן בראב"ד פ"א מנחלות מבואר דגם דיעבד לא מהני וגם להרשב"א שכ' בתי' ב' דמה"ת יכול לתרום גם להניח רק רבנן אסרוהו י"ל דגם בדיעבד הפקיעו ומדבריו רבנו ג"כ אין ראוי ומה שלא הביאו כאן משום דמדרבנן הוא משום תקנת יתומים כמש"כ בנקה"כ סי' ש"ה ומקומו שם וברייתא דלא אפוטרופוסים כבר תי' בירו' דמיירי ביתום גדול:

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת גיטין

ואם ירצו למכור לא יעשרו אלא ימכרו טבל⁴³, ויודיעו ללוקח שזה טבל והרוצה לתקן יתקן. וי"א⁴⁴ דכשמוכרין צריך האפוטרופוס לעשר. וי"א⁴⁵ דדוקא אם רוצים להניח עד שיגדלו לא יעשרו דלכשיגדלו יעשרו בעצמן אבל אם יצטרכו לאכלן לפני שיגדלו יכולין כבר לעשר

י"א⁴⁶ שדוקא במינהו אבי יתומים, אבל אם מינהו ב"ד יכול לתרום אף להניח.

ח. ומוכרי' להן בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וזרמים להאכיל אבל לא להניח ומוכרין להן פירות יינות שמנים וסלתות להאכיל אבל לא להניח

יכול האפוטרופוס למכור⁴⁷ נכסי יתומים⁴⁸ כשצריך למעות לפרנסתם, ומוכר מה שנראה בעיניו יותר לטובת היתומים⁴⁹, אבל אינו מוכר להניח המעות⁵⁰,

ומוסרין ביד האפוטרופוס⁵¹ כל נכסי הקטנים, קרקעות ומטלטלין, והוא מתעסק בהם וטורח בהן כפי הנראה לו לטובת היתומים, ואם יש שם מטלטלין שאין צורך בהם, מוכרין ומצרף התמורה למעות מזומנים שיש לו⁵².

⁴³ רמב"ם בפ"א מנחלות ה"ה וסמ"ע ס"ק מב

⁴⁴ דעת הראב"ד נחלות שם

⁴⁵ שימת רש"י כאן וכן בתוס' ר"ד שם וע"ל דבתוס' הרא"ש חולק וטעם רש"י שלא להפסיד להם הטובה כמש"כ המ"מ פ"א מנחלות ה"ט א"נ שמא ירצו לפטור בחטה א' או להוסיף על השיעור כמש"כ תוס' בכתובות י"ב א':

⁴⁶ כ"ג בריטב"א קדושין מ"א ב' והרשב"א בגיטין נ"ב א' חולק ע"ז.

⁴⁷ שו"ע ונו"כ הו"מ רצ יא

⁴⁸ ומבואר בשו"ע (סימן רלה סעיף כו) שבין שמינהו ב"ד ובין שמינהו אבי יתומים מוכרן קיים, אבל אינם יכולים ליתן מתנה מנכסי יתומים, ועי' פת"ש (שם סק"ב).

⁴⁹ וכתב הרמ"א שכשבאים למכור יש למכור בהמה קודם לעבדים (משום שבהמה מצויה לקנות טפי מעבד), ועבדים קודמים לבתים (דאחריות דבתים עדיף, שבעבד יש לחוש למיתה), וסיים והכל לפי ראות עיני האפוטרופוס שהוא לתועלת היתומים, וצ"ל דמה שכתב תחלה דין קדימה אינו אלא מעין מראה מקום לאפוטרופוס, אבל אם נראה לו למכור בתים ולהשאיר בהמה, עושה.

⁵⁰ שמא יגנבו, ומדברי הסמ"ע (ס"ק כט) נראה שאפילו מוכרים כדי לתת המעות להתעסק ולהרויח בהם, חיישינן שמא יגנבו קודם שיתנום למקבל, עיין שם, וכתב בכנה"ג בשם מהרש"ך דוקא ממה שהניח להם אביהם, אבל מה שקנה האפוטרופוס יכול למכור אפילו להניח המעות. וכתב עוד בשם מהריב"ל שאף במקום שאינו יכול למכור להניח, אם עשה ומכר מכרו קיים.

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם ז

⁵² שו"ע ונו"כ שם ט

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

מעות מזומנים של יתומים, יש אומרים שאין צריך אפוטרופוס⁵³, אלא ב"ד עצמם מטפלים בהם, ויש אומרים⁵⁴ שגם במעות מעמידים אפוטרופוס, ומלויים אותם לאנשים נאמנים⁵⁵ שיש להם נכסים⁵⁶.

לא מצאו⁵⁷ מי שיוכלו ליתן לו המעות להתעסק, ישארו המעות בידי היתומים שיתפרנסו מהם עד שימצאו לקנות בהם קרקע וימסרו ביד אפוטרופוס.

האפוטרופוס⁵⁸ מאכיל ומשקה ונותן ליתומים כל הוצאותיהן לפי הממון וכפי הראוי להם, ולא ירויח להם יותר מדאי ולא יצמצם עליהם יותר מדאי. אלא לפי כבודם ולפי עשרם, אבל גם זה לא בריוח יותר מדאי וגם לא בצמצום יותר מדאי.

מי שיש בידו מטלטלין של יתומים⁵⁹, צריך לנהוג בהם בדרך שלא יבא שום הפסד ליתומים, ולא ימכרם אלא ע"י בית דין, ויש⁶⁰ אומרים שאפוטרופוס שנתמנה על נכסי יתומים יכול למכור שלא בבית דין כפי הנראה לו לטובת היתומים.

ט. ועושיין להן לולב וערבה וסוכה וציצית ... שופר ולוקחין

להם ספר תורה תפילין ומזוזות וכל דבר שיש לו קצבה

לאתווי מגילה ואין פוסקין עליהם צדקה ואין פודין עליהן

את השבויין ולא כל דבר שאין לו קצבה לאתווי תנחומי

אבלים

רשאי האפוטרופוס⁶¹ לקנות ליתומים חפצי מצוה שיש להם קצבה, בין דאורייתא ובין דרבנן, כגון לולב וסוכה וציצית ושופר וס"ת ותפילין ומזוזות

⁵³ שו"ע ונו"כ שם ה

⁵⁴ רמ"א שם

⁵⁵ בשו"ע (שם) כתב שיהיה איש נאמן ושומע דבר תורה ומעולם לא קיבל עליו נדוי.

⁵⁶ ונותנים להם המעות להתעסק בהם קרוב לשכר ורחוק מהפסד, ויש אומרים שהאפוטרופוס עצמו יכול

להתעסק במעות אם עושה ע"י בית דין. עיי"ש בשו"ע וברמ"א

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שם ז

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם ט

⁶⁰ רמ"א שם

⁶¹ שו"ע ונו"כ שם טו

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

ומגילה, אף על פי שאין הקטנים חייבים במצוות אלא משום חנוך, אבל צדקה אינו נותן משל יתומים כי אם במקום שהוא להשיבותם⁶².

י. ואין אפוטרופיין רשאי לדון לחוב ולזכות בנכסי יתומים לזכות אמאי לא אלא לחוב על מנת לזכות בנכסי יתומים

אין ממנים אפוטרופוס אלא לטובת היתומים, אבל לא לחובתם⁶³.

היה אחד תובע את היתומים בדין⁶⁴, אין לאפוטרופוס לטעון בשבילם⁶⁵, שמא יתחייבו היתומים, ואין האפוטרופוס יכול לחייב את היתומים, ולכן אף כדי לזכות אינו טוען, אלא ימתינו עד שיגדלו היתומים, שאין יורדים לדון רק ע"ד לזכות, דא"כ לקתה מדת הדין, ואם ירד לדין וטען בשבילם וזכו היתומים הדין קיים.

יש אומרים⁶⁶ שיכול האפוטרופוס להתפשר עם בעל דינם של היתומים לטובתם.

יא. ואין אפוטרופיין רשאי למכור ברחוק ולגאול בקרוב

ברעה ולגאול ביפה מ"ט דדלמא משתדפיין ואין

אפוטרופיין רשאי למכור שדות וליקח עבדים ... אף לא

למכור עבדים וליקח שדות מ"ט דלמא לא משפיין

⁶² שו"ע שם וביו"ד סימן רמח סעיף ג, ועי' קצה"ח (סק"ג), ועי' בספר צדקה ומשפט (פרק א סעיף טו), ועי' אורחיה"מ (כלל י סימן יד). ובשו"ת הת"ס (ח"מ סימן קיב) כתב שמותר לאפוטרופוס לחלק צדקה לקרובים עניים, ומשמע אף לכתחלה, עיין שם.

⁶³ ועי' שו"ע (סימן קי סעיף ח ואילך) לענין העמדת אפוטרופוס ליתומים קטנים כשיש צורך לגבות מהם

⁶⁴ שו"ע ונו"כ רצ"ב

⁶⁵ ובמ"מ (פי"א מה' נחלות ה"ז) משמע בדעת הרמב"ם דבין כשהיתומים תובעים ובין כשהיתומים נתבעים אין יורדין לדין, ואף אם ירדו ונתחייבו אין היתומים מתחייבים בכך, ועי' בנה"ג.

⁶⁶ בשו"ע (סימן יב סעיף ג) כתב שמותר לב"ד לוותר בממון יתומים חוץ מן הדין כדי להשקטם ממריבות, וכ"כ הרמ"א (בסימן קי סעיף יא) שהרשות ביד ב"ד לפשר אם נראה שטוב להם, וכתב בפת"ש (סימן יב סק"ז) בשם שו"ת הת"ס (ח"מ סימן קיב) דה"ה שאפוטרופוס יכול לוותר לטובתם, ובשם שו"ת חכ"צ כתב שמן הראוי שהאפוטרופוס יתייעץ עם ב"ד בענין הפשרה, עיין שם, ובערוה"ש (שם סעיף ד) כתב שאפוטרופוס אינו יכול לוותר אלא ברשות ב"ד, ועי' בנה"ג ובד"ג (כלל ז סימן יא).

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אין אפוטרופסים⁶⁷ מוכרים סחורה זו כדי לקנות סחורה אחרת⁶⁸, אלא אם כן צריך לכך, ורשאי האפוטרופוס למכור קרקע יתומים כדי למנוע מהם הפסד⁶⁹.

לטובת יתומים אפשר להוליך למקום קרוב, למכרו ביוקר⁷⁰.

יב. ואין אפוטרופיין רשאי להוציא עבדים לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות

אין האפוטרופוס יכול להוציא עבדים לחירות⁷¹, שאין גוף העבדים קנוי לאפוטרופוס, אי נמי שמא יאמרו שהם משוחררים בלא כסף. ואפילו מקבל מהעבד דמיו, ואם יש צורך מוכרים את העבדים לאחרים והם משחררים אותם⁷², וברשות בית דין יכול גם האפוטרופוס לשחרר⁷³.

⁶⁷ שו"ע ונו"כ שם יא

⁶⁸ שמא לא יצליח, וכתב הרמ"א שיש מתירים למכור עבדים לקנות שדות, ומוכרים שדה ליקח שוורים לעבודת שדות אחרות, שהשוורים הם עיקר כל נכסי שדות, ואינו רשאי למכור אפילו שדה רעה ורהוקה כדי לקנות בדמיה שדה טובה וקרובה, שמא לא יצליח זה שקנה, עיין שם, וגם בזה נראה שכל שרואה האפוטרופוס תועלת ליתומים מוכר וקונה. ועי' כנה"ג (סוף סימן רצ) תשובה ארוכה בדין בר מצרא באפוטרופוס שקנה עבור יתומים.

⁶⁹ ב"י בשם שו"ת הרשב"א (ח"א סימן אלף טו), כגון שרצה בע"ח לוותר על חלק מהחוב אם יפרעו לו עתה, ומדברי הרשב"א משמע דה"ה כשרבית אוכלת בהם, והיינו שאם לא יפרעו החוב יעלה על היתומים רבית, וכמ"ש בשו"ע (סימן קי סעיף א) לענין פרעון חוב מנכסי יתומים, וה"ה למכור, וגם הרמ"א (שם) כתב בשם הר"ן שמגבין לבע"ח הרוצה לוותר מקצת החוב, וכעין דברי הרשב"א, ועי' פרק יא (סעיף ג) בדין אלמנה שמכרה לפרוע לבע"ח עכו"ם. בחידושי רעק"א משמע בשם שו"ת מהר"י בי רב (סימן ח) שבכל אלה שמוכרין, אף כשמוותר למכור ראוי לעשות ברשות ב"ד, אא"כ יש בבירור תועלת ליתומים, וכ"ש במקום הפסד, יכול למכור אפילו שלא ברשות ב"ד, ומ"מ טוב להתיעץ עם ב"ד שבעיר, עיין שם.

⁷⁰ רמ"א שם ט ועיין פתחי חושן שם הערה מה

⁷¹ שו"ע ונו"כ שם יג

⁷² ולמוכרם יכול האפוטרופוס, משום שלדמיהם קנוי הוא לאפוטרופוס, וממילא יכול האחר גם לשחרר, שקנה עם שעבוד הגוף, עי' נה"מ (סק"ו), ועי' פרישה.

⁷³ רמ"א שם ובשו"ת שבות יעקב (ח"א סימן צה) משמע שמפרש דאין האפוטרופוסין משחררים משום עשה דלעולם בהם תעבודו, וברשות ב"ד מותר, ובפת"ש (סק"ד) הביא בשם שו"ת חמדת שלמה (ח"א סימן ז) שאף ברשות ב"ד אינו משחרר אלא היכא דליכא עשה, עיין שם.

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

יג. וצריך לחשב עמהן באחרונה ר"ש בן גמליאל אומר אינו צריך

כשממנים בית דין⁷⁴ אפוטרופוס עושין חשבון של הנכסים ורושמים בשני העתקים כל דבר שמוסרים לו, ומוסרים העתק לאפוטרופוס והעתק אחד נשאר ביד בית דין עבור היתומים⁷⁵.

הגדילו היתומים⁷⁶, נותן להם האפוטרופוס ממון מורישם שנשאר בידו⁷⁷, ואינו צריך לתת להם חשבונות מה שהכניס ומה שהוציא⁷⁸, ומכל מקום צריך האפוטרופוס לעשות חשבון בינו לבין עצמו, ולדקדק ולהזהר הרבה מאביהם של יתומים⁷⁹.

יש אומרים⁸⁰ שאם מינהו אבי היתומים לאפוטרופוס צריך ליתן חשבון, שהרי אינו נשבע כמו שהתבאר לעיל, וכן אפוטרופוס שנתמנה על פי ערכאות צריך ליתן חשבון⁸¹.

יד. אין עושין אפוטרופין נשים ועבדים וקטנים ואם מינן אבי יתומין הרשות בידו

⁷⁴ שו"ע ונו"כ שם ג

⁷⁵ ונראה דה"ה במינהו האב עושין עמו חשבון בתחלה, ופשוט שלכתחלה צריך לרשום כל ההכנסות וההוצאות שהוא עושה בנכסי היתומים, ומשמע שעפ"י רשימה זו משביעין אותו כמענת ברי, ומסתבר שגם הוא נאמן להפטר משבועה ע"י רשימה זו, ועי' נה"מ (סק"א), וצ"ע. ובכנה"ג הקשה דהא מינהו ב"ד משביעין אותו אפילו בשמא, כמ"ש להלן (סעיף לו), וא"כ למה צריכין חשבון, וע"כ מפרש הלכה זו במינהו אבי יתומים, שאין משביעין אותו, עיין שם. פתחי חושן שם הערה כה

⁷⁶ שו"ע ונו"כ שם מז

⁷⁷ היינו כשהם תובעים ממונם, וכתב בכנה"ג שאם הגדילו קצת מהיתומים ותובעים חלקם, והאפוטרופוס טוען שימתינו עד שיגדלו כולם ויחלק להם הירושה, אין שומעין לו, אלא נותנין לגדולים חלקם.

⁷⁸ כתב הרמ"א (שם כד), קמן הסמוך אצל אמו וראו ב"ד להחמיר עליה שתתן חשבון או שאר חיוקים, מותר, דליכא למיחש דמימנעה ולא עבדה, דאמו דעתו קרובה אצל בנה, והוא מדברי הריב"ש (סימן תצה), ולכאורה מה שפטרו אפוטרופוס מנתנת חשבון הוא לאו משום דמימנעי ולא עבדי, וא"כ אם ראו ב"ד צורך לחייבה לתת חשבון אינו שייך לטעם זה, ונראה דמ"מ נקט שלא נחוש לטעם זה, ובמקום צורך דורשים חשבון, ואף באמצע הזמן, ואף להשביעה, כמבואר בריב"ש (שם). פתחי חושן שם הערה פ

⁷⁹ שו"ע ונו"כ שם יז

⁸⁰ רמ"א שם מז

⁸¹ רמ"א שם יז

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אין בית דין ממנים אפוטרופוס⁸² לא אשה מפני שאין דרכן לצאת ולבא ולטרוח⁸³, ולא עבד שסתם עבד אינו נאמן, ולא קטן כיון שאינו בר דעת, ולא עם הארץ שהוא בחזקת השוד על עבירות⁸⁴. אלא אדם נאמן ואיש חיל היודע בעסקי העולם לשמור נכסי הקטנים ולהרויח בהם עבורם.

מינה המוריש בעצמו אפוטרופוס⁸⁵, אפילו קטן או אשה או עבד, הרשות בידו, ודוקא שמינהו בפירוש, אבל מה שהיה אפוטרופוס על נכסי המוריש בחייו, אין לו דין אפוטרופוס על נכסי היתומים⁸⁶, וכן אם אין לו ראייה שמינהו המוריש, אף על פי שהנכסים מוחזקים בידו, אין לו דין אפוטרופוס.

אין מניחין לאדם⁸⁷ שאינו ראוי להיות אפוטרופוס, אולם מסתבר⁸⁸ שא"צ לחפש אחר כשזה מוחזק כבר, ואם אינו ראוי מוציאין ממנו.

טו. נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא

יש שהעמידו חכמים דבריהם על דין תורה שקונה בכסף קנין גמור, כגון בערב רגלים ומועדים שמצוה לאכול בהם בשר⁸⁹. ויש אומרים⁹⁰ דה"ה בכל מקח למצוה, כגון יין לקידוש, קונה בכסף קנין גמור.

⁸² שו"ע ונו"כ שם ב

⁸³ בשו"ת כת"ס (ח"מ סימן כב) כתב שם שאם היתה אפוטרופוס בחיי בעלה ועסקה באמונה בנכסיו, מעמידין אותה גם לאחר מיתה, ועיי' ב"י בשם הרשב"א, ועיי' כנה"ג, ודן שם באשה שנתמנתה ע"י ערכאות אם אמרינן בזה דינא דמלכותא דינא. וכתב הב"י בשם הרשב"ץ דכ"ש שאין מעמידים אשת המת שרוצה להרבות בכתובתה מנכסי יתומים, ונראה שאם היא אמם של היתומים מעמידים אותה, וכ"ש כשהם סמוכים אצלה.

⁸⁴ ועיי' סמ"ע (סק"ו) דלהרמב"ם אפשר דמיירי דוקא בעם הארץ שהוא השוד לעבירות.

⁸⁵ שו"ע ונו"כ שם א וכתב הב"י בשם שו"ת הרא"ש שאם מינה אשתו לאפוטרופוס ונשאת, ב"ד מסלקין אותה, ובשו"ת רדב"ז (ח"א סימן רעט) כתב במי שצוה שאשתו תהיה אפוטרופוסית על נכסיו כל ימי חייה, ואם ימות בנו תחלק הנכסים כפי שתמצא, ומת הבן, אין יורשי הבן יכולים להוציא מידיה, ועיי' שו"ת מהריט"ץ (סימן קפו), ועיי' שו"ת אגרות משה (אה"ע ח"א סימן קי) בדן ממנה אשתו כאפוטרופוס לבניו הגדולים.

⁸⁶ רמ"א שם דאפשר שבחיי לא השד בו שיעוות, משא"כ לאחר מותו, וה"ו כאילו לא מינה, וב"ד צריכים למנות הראוי לכך, ועיי' כנה"ג (הגהב"י).

⁸⁷ רמ"א שם

⁸⁸ פתחי חושן שם הערה ח

⁸⁹ שו"ע ונו"כ שם קצט ג כגון שאם נתן מעות לטבח לקנות ממנו ליטרא בשר לחג לכשישחוט השור, קנה קנין גמור, והייב הטבח לשחוט וליתן לו הבשר, וגם הלוקח אינו יכול לחזור בו, ואם מת השור מפסיד הלוקח מעות שנתן.

⁹⁰ רמ"א שם ובביאור הגר"א כתב שדברי המהרי"ל אינו מוכרח, וכ"כ בחידושי רעק"א, וסיים שהמוחזק יכול לומר קים לי ויכול לחזור, ובמשפ"ש הביא בשם הפמ"ג א"א סימן תרנו דגם באתרון קונה במעות לבד, והמשפ"ש העיר דהיינו דוקא כשחל יום ראשון בחול שהוא מן התורה, אבל בחיוב דרבנן אינו קונה בכסף,

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ץ 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

וכן ביתומים⁹¹ או אפטרופוס שלהם שמכרו מטלטלין במשיכה ולא קיבלו המעות, העמידו חכמים דבריהם על דין תורה שאין משיכה קונה, ויכולים לחזור, ומ"מ כל שלא חזרו דין הלוקח כשומר שכר על המקח⁹², אבל הלוקח אינו יכול לחזור⁹³.

מכרו היתומים או שקנו מטלטלין במעות בלא משיכה⁹⁴, דינם כדין שאר אדם שחל הקנין למי שפרע, אלא שאין מחייבים מי שפרע ליתומים⁹⁵, וכן אם קנו במשיכה לבר אין שניהם יכולים לחזור.

וכן הקדש קונה בכסף לבר⁹⁶, וכן הקונה מהקדש קונה בכסף לבר⁹⁷, ובמקום הפסד להקדש אין משיכה לבר קונה⁹⁸.

כדמשמע במג"א סימן שסט לענין פת לעירוב, ובשו"ת בית יצחק או"ח סימן קז כתב דהא דקונה אתרוג רק בקנין כסף היינו דוקא בערב יום טוב, אבל לא קודם לכן דומיא דדין לקידוש, וכתב עוד שהמוכר שחייב במש"פ אינו יוצא באתרוג זה, משום דהוי מצוה הבאה בעבירה, עיין שם. ובשו"ת אמרי יושר ח"ב סימן פג דן אם תפילין נקנים בכסף לבר, ומצדד לומר דדוקא מצוה הבאה לפרקים שאין הזמן גרמא למשוך העמידו על ד"ת, ואפשר שאף במ"ש המהרי"ל ביין לקידוש אינו אלא בע"ש אחר הצות, אבל בכל אופן לא ביום ה', וכעין מ"ש הבית יצחק גבי אתרוג, עיין שם, ועי' תורת הקנינים מילואים סימן יז שדן בארוכה בהא דאכסנאי משתתף בפרומה דנר חנוכה אם הוא מדין קנין כסף לדבר מצוה.

⁹¹ שו"ע ונו"כ שם ד ומסתבר שהגבהה ומסירה דינם כמשיכה. פתחי חושן חלק ח פרק ב הערה נה.

⁹² רמ"א שם ועי' בסמ"ע שם, דכיון שיכול להשתמש במקח ולאכלו, בההיא הנאה נעשה ש"ש,

⁹³ בסמ"ע סק"י, שלא העמידו דבריהם על דין תורה אלא לטובתם, ועי' בערוה"ש

⁹⁴ שו"ע שם ובסימן רלה סעיף ד, שבשאר חילוקים דינם שוה לכל אדם, וכתב הנה"מ בסימן רלה שבאופנים שגדול קונה בכסף קנין גמור ה"ה ביתומים, ועיי"ש מה שצידד בדבר

⁹⁵ במ"מ כתב שאין מחייבים ליתומים מי שפרע, ומשמע שאפילו הגדיל, כל שאינו יכול להתעסק בעצמו שיש לו דין יתום, כמבואר בכמה מקומות, ה"ה שאין מטילים עליו מי שפרע.

⁹⁶ ש"ך קצט סק"א.

⁹⁷ רמ"א קצט ד, שאם נתן אחד דמים להקדש על מקח אין הקדש יכול לחזור.

⁹⁸ בנה"מ סק"ד הקשה ממ"ש התוס' בהא דקונה מיתומים במשיכה שיכולים לחזור, ולא היישינן לשמא יאמר הלוקח נשרפו חטיף, משום שנעשה ש"ש על המקח, וא"כ בהקדש שאין בו דיני שומרים, וגם לא שייך לומר שיש לו הנאה במה שיכול לאכלם, דעדיין הקדש הוא כל שלא נתן דמים ולא נתחלל מקדושתו, ונמצא שרעה הוא להקדש שיאמר הלוקח נשרפו חטיף, ותירץ דדוקא במשיכה שבין אדם לחבירו שייך החשש דנשרפו חטיף, שאדם טורח להציל את שלו יותר משל אחר, משא"כ במי שמשך מאת הגזבר שאינו לא של גזבר ולא של המושך, אלא רשות גבוהה הוא, לא חשו חז"ל לכך, שגם המושך נעשה כגזבר על רשות הקדש ויטרח עליו כמו הגזבר ועוד תירץ שלא יכלו חכמים לתקן שיהא משיכה קונה משום חשש דשמא יאמר, דכיון דמדאורייתא אינו יוצא מרשות הקדש ואינו יוצא להולין בלא מעות, אין כת ביד חכמים לעקור דבר תורה בקום ועשה, עיין שם.

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

נחלקו הפוסקים⁹⁹ בהקדש ביהכנ"ס והקדש צדקה לעניים, אם דינם כהקדש שקונה בכסף לבד, או דינם כיתומים שאין קונים אלא במשיכה.

דף נב:

טז. לנרגא ולמזוני ולקבורה מזבנינן בלא אנרזתא

כבר התבאר במסכת כתובות דף פז. אלו הדברים שאינם צריכים הכרזה למכירתם:

מי שהלך¹⁰⁰ למדינת הים ובאת אשתו לבית דין ותובעת מזונות, שיתבאר להלן דף קו. בעזה"ת אם מכרה לעצמה למזונותיה מכרה קיים, ואינה צריכה הכרזה, ולא שבועה, על מה שהוציאה¹⁰¹.

וכן הקילו חכמים¹⁰² באלמנה שבאת לבית דין לתבוע מזונות, שתוכל למכור מנכסי בעלה למזונות ואינה צריכה הכרזה ולא בית דין מומחים, משום שהיתה צריכה טורח וזמן רב לעשות כל אלה ובין כך ובין כך תמות היא ברעב, לכך הקילו לה חכמים, מכל מקום צריכה שלשה אנשים נאמנים הבקאים בשומא אפילו הם הדיוטות ואין בהם אלא אפילו חד דגמיר, שזה דבר נקל הוא למצוא, והם ימכרו בלא הכרזה.

וכן בעת¹⁰³ שימכרו קרקע לצורך קבורה או למזון וכסות האשה והבנות או ליתן מנת המלך, כל אלו אינם צריכים הכרזה ואין האלמנה¹⁰⁴ והבנות נשבעות, לפי שהדבר נחוץ ולא יוכלו להמתין. וכן אפילו למי שמלוה לצורך אחד מדברים אלו, כשמוכרים לפורען מוכרין בלא הכרזה, ואינן משהין

⁹⁹ ברמ"א סימן קצט סעיף ד ס"ל שקונה, ועיין בקצה"ח סק"ג, ובערוה"ש מפרש דברי הרמ"א דלא דמי ממש להקדש אלא לענין קנין מעות שאם נתן להקדש וצדקה מעות על מקח אינו יכול לחזור, ואם הנבאי נתן מעות אינו יכול לחזור, אמנם לדעת הרמב"ם שגם בהקדש יכול הגובר לחזור, ה"ה שהנבאי יכול לחזור. ועי' שו"ת מהרש"ם ח"ג סימן שמט, ועי' עוד בספר צדקה ומשפט פרק י.

¹⁰⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ע ה

¹⁰¹ אך לשאר דברים תלוי בתביעת בעלה כשיבוא עיי"ש בח"מ וב"ש

¹⁰² שו"ע ונו"כ שם צג כה

¹⁰³ שו"ע ונו"כ שם קד ג, קט ג, קיב ו

¹⁰⁴ עיין ב"ש קיב טו וביאור הגר"א שם טז

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

אותה עד שיכריזו שלשים יום, כדי שלא תנעול דלת בפני גומלי חסדים המלוים לכך.

יז. אפוטרופא דיתמי ... קא לביש ומכסי מיתמי ... כי היכי דלישתמעז מיליה

רשאי האפוטרופוס¹⁰⁵ ללבוש בגדים נאים מנכסי יתומים¹⁰⁶, במקום שיש ליתומים הנאה, שמתוך כך דבריו נשמעין, ואם אינם מוצאים אלא מי שרוצה שכר טרחתו מותר לשלם לו¹⁰⁷.

יח. אפוטרופוס דמפסיד ... והלכתא מסלקינן ליה

אפוטרופוס¹⁰⁸ שנתמנה ע"י המוריש והיתה שמועתו טובה, וחזר להיות זולל וסובא, או פרוץ בגדרים, או בנדרים, ובאבק גזל, חייבים בית דין לסלקו ולמנות אפוטרופוס כשר, וכן אם רואים הב"ד שהאפוטרופוס אוכל ושותה ומוציא הוצאות יותר מהראוי לו, אם מינהו בית דין יש אומרים שמסלקין אותו.

אבל אם¹⁰⁹ מינהו אבי יתומים אין מסלקין אותו, אלא אם כן יש עדים שהוא מפסיד נכסי היתומים.

¹⁰⁵ שו"ע ונו"ב חו"מ רצ יד

¹⁰⁶ כתב הסמ"ע (סק"י) דמ"מ אם רוצים הקטנים למחות הרשות בידם, דומיא דגדול אחים, וצ"ע למה מועיל מחאת הקטנים שאינם יודעים דרכי העולם, ואינם מבינים שהוא להם לתועלת, ובכנה"ג הביא יש סוברים שאינם יכולים למחות, וכן מסיק בערוה"ש (סעיף ח), עיין שם.

¹⁰⁷ ערוה"ש (שם), והוסיף הערוה"ש דהיינו באדם שלפי מצבו אינו יכול לעסוק בהנם, וגם בפעמוני זהב מסיק שאם אין מי שיעסוק בהנם קוצבים לו שכר, עיין שם. כתב בד"ג (כלל ז סימן יד) בשם שו"ת נוב"ת (חו"מ סימן לד) שאם לא התנה מתחלה לקבל שכר, אינו יכול לתבוע שכר.

¹⁰⁸ שו"ע ונו"ב שם ו

¹⁰⁹ שו"ע ורמ"א שם שבמינהו ב"ד חייבים יותר להזהר שלא תבא תקלה על ידם, והרמ"א הביא שם יש חולקים דאף כשמינהו ב"ד אין מסלקין בלא עדים, וכתב הסמ"ע (ס"ק יב) דדוקא כשיש עדים שמפסיד נכסי יתומים, אבל בעדים שמבזבז ומפסיד נכסי עצמו אין מסלקין, שמא נזהר הוא בממון אחרים, ומשמע שלכתחלה אין ממנים אפילו אינו מבזבז רק בנכסי עצמו, ועיי' שו"ת מהר"ם שיק (חו"מ סימן מד) בדין ב"ד שעשו פשרה עם האלמנה שתקבל יותר מהמגיע לה כדי שתשגיח על נכסי היתום, ואח"כ נישאת לאחר, וכשהגדיל היתום

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

יט. הלכתא כאבא שאול

כבר התבאר לעיל שאפוטרופוס שמינהו בית דין¹¹⁰ יכולים היתומים להשביעו שלא נשאר בידו משלהם כלום, אפילו בטענת ספק, אבל אם מינהו אבי היתומים אין משביעין אותו בטענת ספק¹¹¹, אבל מחרימין סתם על מי שלקח משל יתומים¹¹², ואם נוטל שכר משביעין אותו¹¹³.

ג. אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ... שהוא בנושא שכר

האפוטרופוס¹¹⁴ בנכסי היתומים בין מינהו אבי יתומים ובין מינהו ב"ד¹¹⁵, דינו כשומר חנם שפטור מגנבה ואבידה וחייב בפשיעה, ואם עושה בשכר¹¹⁶ דינו כשומר שכר.

כא. המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב ...

מערב

צריכים למכור נכסים כדי להשיאו והאלמנה מעכבת, ודן שם אם מעו הב"ד כשמינו אותה לאפוטרופוס ואם יכולים לסלקה, עיין שם.

¹¹⁰ שו"ע ונו"כ שם טז

¹¹¹ דכיון שעושה בחנם יש לחוש שלא יתרצה להיות אפוטרופוס אם יחשדוהו מספק, משא"כ במינהו ב"ד שכבוד הוא לו שנאמן על הב"ד לא ימנע בגלל השבועה.

¹¹² רמ"א שם

¹¹³ שו"ע שם, דכיון שיש לו הנאה מכך לא ימנע בגלל השבועה.

¹¹⁴ שו"ע ונו"כ שם כ

¹¹⁵ הטור הביא בשם הרמב"ן לחלק בין מינהו ב"ד שחייב אפילו בגנבה ואבידה משום הנאה זו שמחשיבים אותו כנאמן, לבין מינהו אבי יתומים שפטור אפילו בפשיעה, דאי מחייבת ליה אתי לאמנועי, ובשם רבינו חיים כתב שפטור אפילו בפשיעה, ואפילו מינהו ב"ד, ועי' שו"ע (סימן רלב סעיף יח) בדין אפוטרופוס שקנה שור ונודע שלא היו לו שיניים, ועי' חידושי רעק"א (שם), ובשו"ת רדב"ז (ח"ב סימן תרסא) הביא מחלוקת זו, ומפשר בין השיטות ומחלק בין מינהו ב"ד או אבי יתומים, עיין שם, ועי' שו"ת מהרש"ם (ח"א סימן קא).

¹¹⁶ והשיך (ס"ק כד) כתב שלדעת הפוסקים גבי שומר אבידה שהוא ש"ש משום פרוטה דר"י, ה"נ כיון דמצוה קעביד מרויח פרוטה דר"י ונעשה שומר שכר, חייב אף בגניבה ואבידה, ועי' בנה"מ (סימן עב ס"ק יט) שכתב לחלק בדין פרוטה דר"י בין אפוטרופוס שנתמנה לשומר נכסי יתומים להציל מהפסד שדינו כשומר אבידה, משא"כ כשנתמנה להרויח בנכסי יתומים שמותר ליטול שכר, אין דינו כשומר אבידה, עיין שם, ובס"ק כה כתב שאין להוציא ממון נגד הר' חיים והרמב"ן, עיין שם.

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

לא מצינו בתורה שחייבה על הנזקים אלא בהזיקא דמינכרא¹¹⁷, כגון קרן ושן ורגל ובור, אבל המזיק את חבירו בהיזק¹¹⁸ שאינו ניכר¹¹⁹, כגון המטמא טהרותיו של חבירו, או המערב יין נסך ביינו של חבירו לא חייבה התורה, אבל, כדי שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו או מערב יין נסך ביינו וכה"ג ואומר פטור אני, חכמים קנסוהו¹²⁰ לשלם¹²¹ מן היפה שבנכסיו כדין כל מזיק¹²², ודוקא במזיד אבל שוגג¹²³ או אנוס פטור¹²⁴, שלא קנסו אלא מזיד. ויש אומרים¹²⁵ שלא חייבו במזיד אלא

¹¹⁷ הרמב"ן בדינא דגרמי הקשה למה לא יתחייב במטמא ומדמע מדינא דגרמי, והביא יש מפרשים שדד"ג קנסא ואינו חייב בשוגג, ולדבריהם חיוב היזק שא"נ וחייב גרמי שווים הם שאינו חייב אלא במזיד ומתכוין להזיק, אבל הרמב"ן שם דחה דיעה זו (עי' פרק ג) וכתב שלכן אינו חייב בהיזק שאינו ניכר מדד"ג משום דכיון דקיי"ל היזק שאינו ניכר לאו שמיה היזק, אין זה נזק להתחייב עליו אף מדד"ג, ועיי"ש מ"ש ליישב בהא דמחיצת הכרם שאינו בכלל היזק שא"נ, ועי' חידושי הריטב"א בגיטין שם.

¹¹⁸ שו"ע חו"מ שפה א

¹¹⁹ בפמ"ג בפתיחה לאו"ח סוף סדר ב כתב שהתוחב כף של איסור לתוך היתר הוא בכלל השא"נ, אלא שמסתפק בדבר שמעמו נרגש שאפשר דהוי כהיזק ניכר.

¹²⁰ כתב בערוה"ש בשם היש"ש שבקנס זה חייב גם בהודה מפי עצמו, שלא אמרו מודה בקנס פטור אלא בקנסות דאורייתא, ובש"ך סימן שפה ס"ק נא כתב בשם הרש"ל גבי מוסר וגרמי שאם הודה מעצמו פטור, והש"ך שם הולך עליו, והביא בשם המרדכי שלא אמרו מודה בקנס פטור בקנס דרבנן, ועי' קצה"ח שם ס"ק יא שהשוה קנס דהיזק שא"נ לקנס דרבנן, וא"כ גם זה תלוי במחלוקת, ועי' שו"ת נוב"ת חו"מ סי' סא, שו"ת חת"ס או"ח סי' קיט, שו"ת כת"ס חו"מ סי' כו ושו"ת חתן סופר סי' נח, ועי' להלן אם גרמי בהיזק שאינו ניכר חייב. כתב בערוה"ש שהמזיק בשוגג היזק שאינו ניכר ובא אחר והזיק אותו חפ"ז בהיזק ניכר אינו חייב לשלם אלא מה שהיה שוה לאחר ההיזק שא"נ, דסו"ס אינו שוה יותר בשעת נזק שני.

¹²¹ וכתב בשער משפט סימן קעו סק"ד שאם נתכוין לטובה ולהנאת עצמו פטור בהיזק שאינו ניכר, וכ"ש כשנתכוין לטובת הניזק, ועי' מנחת פתים כאן, ועי' דיני פקדון פרק ח בדין שומר בהיזק שאינו ניכר ובדיני גניבה פרק ה מדברי המשל"מ ששומר וגזלן שעשה בידים היזק שאינו ניכר חייב אף בשוגג.

¹²² ומשלם מעידית, אף על פי שהוא קנס דרבנן, דבעין דאורייתא תיקון, כתב המאירי בפ' הנזקין דקנס דהיזק שאינו ניכר אין גובין בזמנה, וכ"כ בביאור הגר"א סימן א, ובשם יש אומרים כתב המאירי שגובין, שלא אמרו אלא בקנס שהוא יותר מן הקרן, אבל היזק שא"נ במזיד, סו"ס חסרו ממון, ועי' שו"ת כת"ס חו"מ סימן כו.

¹²³ במנחת פתים הביא בשם תורעק"א במשניות בגיטין פ' הנזקין שהוכיח מדברי הש"מ ב"ק דף ה שהמתכוין לנסך יינו של זה וניסך יינו של אחר מיקרי שוגג ופטור, ותמה המנח"פ שהרי בנתכוין להרוג את זה והרג את זה קיי"ל כרבנן דחייב מיתה, ואפי' לדעת הרמב"ם שפסק כר"ש מ"מ בכושת חייב, וכן בבהמה חייבת מיתה, ולא מסתבר שלגבי מיתה חשוב כמזיד ולגבי השא"נ יהא חשוב כשוגג, ונשאר בצ"ע, ועי' דרכי דוד.

¹²⁴ ולא מצינו חיוב תשלומין מדיני שמים, ובשו"ת הכ"צ בנוספות סימן י מסתפק בזה, ובשו"ת כת"ס חו"מ סימן כד מדייק מדברי רש"י בפ' הכונס גבי עושה מלאכה בפרת חמאת דהשא"נ הוא שאינו חייב אלא פורענות מדיני שמים, ומשמע שאין חיוב תשלומין (לכאורה אדרבה, שאם חייב פורענות הרי בודאי שצריך להפטור מהעונש ע"י תשלומין), אלא שכתב שמסוגית הגמ' משמע שדינו כגרמא שיש חיוב לצי"ש, ולפי"ז אם תפס אין מוציאין ממנו, לדעת הפוסקים דמהני תפיסה, ועי' שו"ת חתן סופר סימן נח.

¹²⁵ ש"ך שם סק"א בשם כמה ראשונים, דמקנסא לא ילפינן לשאר דברים,

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

זקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גיטין

במטמא פירות חבירו, או שעירב תרומה בפירותיו, או עירב יינו ביין נסך, או שניסך יינו לע"ז.

ומנסך כולל ניסוך ממש וגם עירוב יין ביין.

נב. מנסך קם ליה בדרבה מיניה ... משעת הגבהה הוא דקנה מתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך

המנסך יין¹²⁶ של חבירו לעבודה זרה לא נאסר, שאין אדם מישראל אוסר דבר שאינו שלו¹²⁷, ואם היה לו בו שותפות או שהיה משומד שהרי הוא כגוי, או שהתרו בו וקבל ההתראה והרי הוא משומד, הרי זה אוסר היין כמו גוי וחייב לשלם, אעפ"י דקים ליה בדרבה מיניה שמתחייב בנפשו, מפני שמשעה שהגביהו נתחייב לשלם¹²⁸, ונפשו אינו מתחייב עד שינסך.

וע"פ הבנת השעמ"ש בספרת התוס' והרמב"ן נראה שנחלקו אם דין היזק שאינו ניכר הוא בשעת הנזק, או צריך שימשך גם לאחר מעשה הנזק. ועי' ספר מנחת שלמה סימן פח ופט.

¹²⁶ שו"ע ונו"כ שם ב

¹²⁷ פירוש, אין מדרכו לאסור, משו"ה זה אף ששמעו מפיו שאמר שכונתו לנסך אמרינן לצעוריה לחבריה קא מכוין ולא גמר בדעתו לנסכו, וכן הוא מבואר ביו"ד סימן ד' ג. סמ"ע שם ג

¹²⁸ כתב החזו"א ב"ק סימן ב' ס"ק יג דבשוגג פטור אפילו הגביהו תחלה, ואף על פי שנעשה גולן מ"מ יכול לומר הש"ל, א"נ בשוגג לא נעשה גולן כיון שאין כונתו להפסיד, עיין שם, אמנם לדעת המש"ל מ דלעיל שגולן שעשה היזק שאינו ניכר חייב אף בשוגג, אפשר שאם הגביהו ונעשה גולן אינו נפטור בהש"ל כשעשה ההיזק בידים

הלימוד לעילוי נשמת זקני מתתיהו בן בן ציון ז"ל

וזקנתי נחמה בת אברהם ז"ל

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>